

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2023-34-98-108>

УДК 373.091.113

Ямполь Юрій Віталійович,

аспірант кафедри педагогіки та управління навчальним закладом,
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1749-859X>

m1b14.yampol@kpnpu.edu.ua

МЕНЕДЖМЕНТ ЯКОСТІ ОСВІТИ: ФІЛОСОФСЬКО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ

Анотація. Актуальність дослідження зумовлена тим, що в даний час освіта усвідомлюється як освітня послуга, а якість освіти розглядається як відповідність освітнім стандартам і запитам особи. Мета статті полягає в обґрунтуванні та з'ясуванні філософсько-педагогічних аспектів становлення менеджменту якості освіти в Україні та світі. Встановлено, що всі аспекти становлення менеджменту якості освіти важливі, проте в аспекті нашого дослідження якість розуміється: а) як поняття абсолютне – це стандарт; б) як поняття відносне – це засіб, з допомогою якого визначається відповідність результату стандарту; в) це категорія, яка є сукупністю властивостей об'єкта і відповідає вимогам, потребам і нормам. Проаналізовано різні підходи до визначення якості, зокрема якості освіти, за допомогою опрацювання педагогічно-філософських праць різних учених. Виявлено філософсько-педагогічні аспекти менеджменту якості освіти в закладах загальної середньої освіти. Наголошено, що діяльність співробітників організації на основі принципів загального управління якістю освіти сприяє постійному підвищенню якості продукції, ухваленню об'єктивних управлінських рішень, зацікавленості кожного учасника процесу та відповідальності за результат. З'ясовано, що менеджмент якості освіти в даний час розглядається як безперервний процес взаємодії керуючої та керованої систем, спрямований на забезпечення доступності якісної дошкільної, початкової загальної, основної загальної та середньої загальної освіти в освітній системі через створення умов для функціонування та розвитку загальної освітньої системи.

Ключові слова: менеджмент освіти; якість освіти; становлення якості освіти; заклад загальної середньої освіти; управління якістю.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Наприкінці ХХ ст. – на початку ХХІ ст. сучасне суспільство, розвиваючись шляхом переходу від якості товарів до якості людини,

якості освіти і далі – до якості життя (А. Субетто), вступило в нову цивілізацію, що отримала назву «цивілізації якості життя» [7, с. 5]. У зв'язку з цим велике значення набуває інтелектуально-освітній потенціал людини. Через це одним із найважливіших питань у сучасній соціально-економічній ситуації розвитку суспільства є питання якості освіти.

У «Словнику української мови в 11 томах» під редакцією І. Білодіда якість визначається як «ступінь вартості, цінності, придатності чого-небудь для його використання за призначенням» [9]. На думку Г. Козаченко, поняття якості розглядається з одного боку як філософська категорія, з іншого боку як виробнича проблема. Вважаємо, що всі ці аспекти важливі, проте в аспекті нашого дослідження якість розуміється: а) як поняття абсолютне – це стандарт; б) як поняття відносне – це засіб, з допомогою якого визначається відповідність результату стандарту; в) це категорія, яка є сукупністю властивостей об'єкта і відповідає вимогам, потребам і нормам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науково-педагогічній літературі управління розглядається з трьох позицій: як діяльність (М. Окса, К. Олексенко та ін.), як вплив однієї системи на іншу або одну людину на іншу або групу (Г. Тимошко, С. Поліщук та ін.), як взаємодія суб'єктів (Ф. Тейлор, Анрі Файоль та ін.). У першому випадку не йдеться про те, що під час діяльності суб'єктний досвід учасників освітнього процесу змінюється. Так, Д. Френсіс називає управління цілеспрямованою діяльністю всіх суб'єктів, що забезпечує становлення, стабілізацію, оптимальне функціонування та обов'язковий розвиток закладу загальної середньої освіти. У другому випадку не враховується суб'єкт – природа управління. Наприклад, Х. Швальбе визначає управління як свідомий цілеспрямований вплив з боку суб'єктів, органів влади на людей, освітні, економічні та інші об'єкти, що існують з метою направлення їх дій та отримання бажаних результатів [12, с. 126–129].

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті полягає в обґрунтуванні та з'ясуванні філософсько-педагогічних аспектів становлення менеджменту якості освіти в Україні та світі.

Згідно з визначеною метою, були поставлені такі **завдання статті**:

1. Проаналізувати різні підходи до визначення якості, зокрема якості освіти, за допомогою опрацювання педагогічно-філософських праць різних вчених.
2. Виявити філософсько-педагогічні аспекти менеджменту якості освіти в закладах загальної середньої освіти.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

Вперше категорію «якість» було проаналізовано давньогрецьким філософом Аристотелем. У своїх дослідженнях учений заклав основи предметного розуміння якості, розглядаючи його як видову відмінність сутності та її властивість: «Жодна із властивостей не існує від природи сама по собі і не здатна відокремлюватися від сутності» [11, с. 293].

Пізніше до категорії якості зверталися філософи різних напрямів (механістичного світогляду – Р. Декарт, Дж. Локк, Т. Гоббс; німецької класичної філософії – І. Кант, Г. Гегель, Л. Фейєрбах; марксистського матеріалістичного спрямування – К. Маркс, Ф. Енгельс). Родоначальник німецького класичного ідеалізму Іммануїл Кант до поняття «якості» відніс реальність, заперечення та обмеження. Інший німецький філософ Г. В. Ф. Гегель вважав, що «якість насамперед ототожнюється з буттям безпосередньої певності» [3, с. 132]. Воно є категорією кінцевого, яка знаходить місце лише у царстві природи.

Отже, з погляду філософії, якість – це об'єктивна визначеність предмета чи сукупність властивостей предмета, властивих лише йому, і навіть предметам, які схожі з ним.

У зв'язку з розвитком промисловості у ХХ столітті з'явилися різноманітні аспекти поняття якості: економічний, соціальний, особистісний, управлінський та ін. Об'єктом досліджень стає не лише якість матеріальних предметів, а й якість послуг. З'являється поняття «якість життя», що характеризує рівень розвитку, населення. Наразі ЮНЕСКО щорічно визначає рейтинг країн за цим показником.

Аналізуючи сутність категорії «якість» у розумінні провідних зарубіжних вчених, Г. Козаченко у підручнику «Організація інформаційного забезпечення оцінки ефективності управління підприємством. Економіка і управління» наводить такі дані [4, с. 86-94].

Таблиця 1

Підходи зарубіжних дослідників до трактування категорії «якість»:

Автор	Формулювання поняття «якості»
В. Шухарт	Різниця між предметами. Диференціація за ознакою «хороший – поганий»
Дж. Джуран	Придатність до використання (відповідність призначенню). Суб'єктивна сторона: якість є ступенем задоволення споживача (для реалізації якості виробник повинен дізнатися про вимоги споживача і зробити свою продукцію такою, щоб вона задовольняла цим вимогам)
А. Фейгенбаум	Якість виробу або послуги можна визначити як загальну сукупність технічних, технологічних та експлуатаційних характеристик, за допомогою яких виріб чи послуга відповідатимуть вимогам споживача під час їх експлуатації
Дж. Харрінгтон	Якість – задоволення очікувань споживача за ціну, що він собі може дозволити, коли виникає потреба. Висока якість – перевищення очікувань споживача нижчої ціни, яку він передбачає

Аналізуючи сучасні теорії, ми виділяємо різні типи якості залежно від тієї чи іншої ознаки:

- 1) якість як зовнішня чи внутрішня визначеність (залежно від форми прояву);
- 2) природна, соціальна, духовна якості (залежно від природи носіїв);
- 3) функціональна та системна якість (залежно від підходу до дослідження).

Основними чинниками, що визначають рівень усвідомлення та розуміння сутності категорії «якість», на думку С. Поліщук, є:

- 1) світоглядні орієнтири особистості, її моральні цінності;
- 2) соціальна основа, тобто умови життя та творчості людини в тому суспільстві, в якому вона живе;
- 3) психологічний чинник – задоволеність людини умовами життя, творчості, конкретної діяльності;
- 4) технологічний чинник, який визначає значимість якості матеріалів, проєктування, технологій, персоналу задля отримання кінцевого продукту діяльності організації, що задовольнить споживача [8, с. 73–78].

В українській культурі та педагогіці якість насамперед пов'язувалося з духовністю, моральністю людини. У «Повчанні дітям» Володимира Мономаха дається зведення правил поведінки для нащадків: «У домі своєму не лінуйтеся, але за всім спостерігайте, не покладайтеся на тіуна, ні на отрока, щоб ті, хто приходить до вас, не посміялися ні з дому вашого, ні з обіду вашого. На війну вийшовши, не лінуйтеся, не сподівайтесь на воєвод. Ні питтям, ні їжі не зраджуйте, ні спанню ...» [2, с. 287].

Велику роль розуміння багатоаспектності категорії «якість» мають поняття «соціальна якість» і «якість життя». Соціальна якість втілюється в умовах, діяльності та реалізується через взаємини людей. Її найважливішими складовими є якість суспільства, якість людини, духовність, ментальність, якість життя. Духовне життя людини пов'язано з здобуттям знань, вихованням, розвитком творчих здібностей, сімейно-родовим життям – із забезпеченням здорового життя і відтворенням роду.

Наприкінці ХХ ст. – на початку ХХІ ст. найпоширенішим вважалося визначення Г. Вікторова, яке представляло якість як категорію, що описує сукупність властивостей та характеристик об'єкта, які належать до його здатності задовольняти встановлені та передбачувані потреби.

У сфері освіти, на думку Ф. Хмеля, поняття «якість» відбиває об'єктивну характеристику властивостей, «якісну визначеність» освіти і має модальний відтінок (вказівка на ступінь досконалості предмета) [12, с. 125-132].

У процесі аналізу виявлено, що «якість освіти» у філософській думці пов'язана з розвитком особистості, вихованням духовних якостей і може бути застосована до різних моделей освітньої практики (наприклад, до системи М. Монтесорі). Фактично воно є синонімом слову «освіта» і не несе у собі будь-якої оцінки.

В історії педагогіки поняття «якість освіти» з'явилося у ХХ столітті (до цього використовувалася словесна оцінка якості навчання: вчення добре, похвальне, посереднє тощо). У педагогічній літературі того часу розглядалися проблеми навчання та розвитку особистості, приділялася увага фізичним рухам (П. Лесгафт, Д. Локк, І. Песталоцці та ін.), питанням морального вдосконалення особистості, саморозвитку

учня (Я. Коменський, К. Вентцель). Відомий дослідник проблем якості освіти О. Омаров називає поняття «якість освіти» неklasичним, маючи на увазі неоднозначність і багатовимірність його змісту, що включає не тільки нормативно-правові вимоги до освіти та історико-культурні традиції, а й теоретико-методологічні принципи побудови освітніх систем [5, с. 147-154]. В. Бондар виділяє різні види якості освіти: якість абсолютна та відносна; зовнішня та внутрішня системно-соціальна якість; якість у порівнянні з витратами та затраченими ресурсами; якість потенційна та реальна; якість процесів, видів діяльності, якість результатів, якість управління; якість різних рівнів педагогічної (освітньої) системи; якість у руслі його динаміки [1, с. 125]. Крім того, якість освіти пов'язана із професіоналізмом суб'єктів освітньої діяльності.

Аналіз науково-педагогічної літератури дозволяє нам дійти невтішного висновку в існуючих підходах якість освіти оцінюється переважно за результатами, у яких чільне місце відводиться їх когнітивним аспектам. У той же час слід зазначити, що якість освіти не є результатом на виході, а є якістю освітнього процесу. З одного боку якість освіти може розглядатися як ступінь відповідності рівня освіченості випускника закладу освіти вимогам, що висувуються; з іншого боку – це якість самої освітньої системи, тобто сукупність властивостей системи, які гарантують (так чи інакше) досягнення заданого результату.

Таким чином, досліджуючи питання якості освіти з історико-педагогічної точки зору, ми розглядаємо основні його характеристики: результативну, процесуальну та системну.

Деякі вчені (Платон, Ж. Ламетрі, Е. Роттердамський, П. Гольбах та ін.) стверджували, що правитель має бути філософом. В даний час подібну думку висловив О. Кіркебі: «Не філософія повинна окреслити коло завдань менеджера, а сам менеджер має бути певною мірою філософом» [6, с. 56]. Інакше кажучи, управлінець (менеджер) повинен володіти як професійними знаннями і навичками, так і уміннями розмірковувати. Зарубіжні фахівці з якості освіти, а також засновник наукового управління Ф. Тейлор підкреслюють, що їхні погляди є філософією якості. Таким чином, нове розуміння якості є важливим орієнтиром розвитку світової спільноти. Під управлінням розуміється визначення мети та факт її досягнення за допомогою прогнозування, планування, прийняття рішень, контролю та регулювання.

У сучасній науково-педагогічній літературі менеджмент управління якістю освіти розглядається з трьох позицій: як діяльність (З. Рябова, Г. Тимошко та ін.), як вплив однієї системи на іншу або одну людину на іншу чи групу людей (В. Куценко, Г. Козаченко та ін), як взаємодія суб'єктів (І. Кучинська, С. Поліщук та ін). У першому випадку не йдеться про те, що під час діяльності суб'єктний досвід учасників освітнього процесу змінюється. Так, Г. Тимошко називає менеджмент управління освітою цілеспрямованою діяльністю всіх суб'єктів, що забезпечує становлення, стабілізацію, оптимальне функціонування та обов'язковий розвиток школи. У другому випадку не враховується суб'єкт-суб'єктна природа управління. Наприклад, Г. Тимошко визначає менеджмент як свідомий цілеспрямований вплив з боку суб'єктів, органів влади на людей, освітні, економічні та інші об'єкти, які здійснюються з метою

спрямувати їх дії на отримання бажаних результатів[10, с. 346]. У третьому випадку передбачається взаємна зміна об'єктів і процесу взаємодії.

Формування менеджменту якості як самостійної галузі знань відбулося у першій половині ХХ століття. Спочатку воно було визначено як цілеспрямований вплив на колективи людей для організації та координації їхньої діяльності в процесі виробництва.

Засновник наукової організації управління та менеджменту якості освіти Ф. Тейлор запровадив системний цикл управління: план (Plan) – виконання (Do) – перевірка (Check) – дія (Action), де перевірка означає вимірювання та аналіз результатів, а дія – проведення необхідної корекції, якщо отриманий результат не відповідає запланованому. Засновник менеджменту якості В. Шухарт запропонував замінити підхід Ф. Тейлора (подетальний контроль якості виробів) на методику забезпечення стабільності технологічних процесів. Ідею В. Шухарта про необхідність постійного поліпшення якості продукції пізніше розвинув його учень Е. Демінг, ввівши в практику виробничого менеджменту використання циклу PDCA, який отримав назву «метод Шухарта-Демінга» або «цикл Демінга». Вчений вважав, що з управління якістю будь-якої діяльності та якістю результату цієї діяльності (виходу) необхідний процесний підхід, що виробництво має розглядатися як система і що повна відповідальність лежить на керівнику.

На основних підходах Тейлора, В. Шухарта та В. Демінга вибудовується Концепція загального управління якістю: якість результатів, процесів та умов, що є методологічною основою реалізації якості освіти. Філософія загального управління якістю (TQM) полягає в тому, що система якості за версією стандартів ISO серії 9000:2001 – це система, цільовою установкою якої є забезпечення необхідної споживачеві якості, але з мінімальними витратами. Суть сучасної концепції загального управління якістю – використання принципів управління, які ведуть організацію до успіху:

1. Орієнтація на споживача. Освітня організація залежить від своїх замовників, тому вона повинна визначити споживачів освітніх послуг, їх запити та намагання перевершувати очікування замовника, що потребує проведення маркетингових досліджень.

2. Провідна роль керівництва освітньої організації. Кожен керівник забезпечує єдність мети напрямів діяльності освітньої організації, створює умови залучення колективу до досягнення цих цілей. У процесі забезпечення якості загальної освіти бере участь керівний склад школи.

3. Залучення всіх працівників освітньої організації. Залучення співробітників школи до роботи з підвищення якості освіти відбувається за рахунок підвищення їх кваліфікації в галузі управління якістю освіти та сприяє наданню організацією якісних освітніх послуг.

4. Прийняття управлінських рішень з урахуванням конкретних фактів, а не думок. Для прийняття рішень використовується об'єктивна та достовірна інформація, що базується на аналізі отриманих даних.

5. Системний підхід управління. Даний підхід заснований на виявленні, розумінні та управлінні взаємопов'язаними процесами як системою.

6. Постійне покращення якості освіти через систематичне проведення моніторингових досліджень, аналіз та коригування невідповідностей.

7. Взаємовигідні відносини із постачальниками. Освітня організація та постачальники взаємозалежні, відносини взаємної вигоди підвищують їхню здатність у досягненні своїх цілей щодо підвищення якості освітніх послуг.

8. Процесний підхід в управлінні. Щоб розвиватися, освітня організація визначає взаємопов'язані процеси та керує ними. Нерідко вихід одного процесу утворює вхід іншого. Бажаний результат досягається більш ефективно, коли відповідні ресурси та дії управляються за допомогою різних процесів. Для цього розробляються вимоги до організації освітнього процесу, регулюється науково-методична робота, організовується підвищення кваліфікації працівників освіти тощо. Проводиться розподіл обов'язків щодо управління процесами (хто керує тим чи іншим видом діяльності, хто забезпечує, хто контролює, хто аналізує).

Порівнюючи традиційні принципи управління та принципи загального управління якістю (TQM), можна виявити таке:

Таблиця 2

Порівняння традиційних принципів управління та принципи загального управління якістю (TQM)

Традиційні і принципи управління	Принципи загального управління якістю (TQM)
Задоволення потреб (вимог) замовника	Задоволення запитів (вимог) споживача, співробітників організації, суспільства та держави
Планування, забезпечення та контроль покращення якості продукції в циклічному режимі	Планування, забезпечення та контроль покращення якості всіх процесів та системи в безперервному режимі
Розробка коригувальних впливів	Розробка запобіжних впливів
Навчання управлінню якістю співробітників відділу, що забезпечує контроль за якістю продукції	Навчання управлінню якістю всього персоналу організації
Делегування функцій забезпечення якості на відділ контролю якості	Делегування функцій управління якістю усім співробітникам організації
Вирішення термінових та поточних питань у сфері якості	Регулярне виявлення та вирішення проблем у сфері якості, планування якості
Виконання кожним співробітником індивідуального завдання	Координація та взаємодія всіх співробітників при реалізації завдань у сфері якості
Головними у діяльності співробітників є методи та засоби, їх обговорення	Діяльність спрямована на результат, до якого наводять ефективні дії
Рішення приймається на основі думки	Рішення приймається на основі фактів

Як бачимо, діяльність співробітників організації на основі принципів загального управління якістю сприяє постійному підвищенню якості продукції, ухваленню об'єктивних управлінських рішень, зацікавленості кожного учасника процесу та відповідальності за результат.

У педагогічній науці також склалося уявлення про управління якістю. Під управлінням якістю освіти розуміється цілеспрямований процес на чинники, від яких ця якість залежить. До чинників функціонування та розвитку сучасної освіти, з якими дослідники та практики пов'язують її якість, на думку С. Поліщук відносяться цілі та «філософія» освітньої організації; зміст освіти та її програмно-методичне забезпечення; структура школи, форми організації та технології освітньої діяльності; планування, контроль та вимірювання результативності освіти; кадри у сфері освіти, їх кваліфікація, престижність та мотивація праці, здатність до професійної командної комунікації; економічна ефективність та інвестиційна привабливість освітньої організації; вибір напрямку, технологія проведення та експертиза педагогічних інновацій та проєктів; освітня політика, нормативно-правова база, стандартизація та пов'язані з нею ліцензування та акредитація освітньої організації; менеджмент якості; інформаційні технології, якість навчальних програм; наукоємність змісту та процесу освіти; розвиток здібностей до самонавчання, самоорганізації учнів; науково-методична творчість, ефективні авторські системи освітян; взаємодія освітньої організації з соціокультурним (зокрема і міжкультурним) середовищем; незалежна експертиза результатів діяльності освітньої установи [8, с. 75]. Систему управління якістю вчена розглядає на кількох рівнях: школи, вчителя та учня. Узгодженість усіх цих рівнів, внесок кожного з них у загальний результат забезпечує якість освітньої діяльності школи [8, с. 82].

Таким чином, менеджмент якості освіти – це управління, орієнтоване на результат, що відповідає потребам людини, суспільства та держави.

З викладеного можна дійти невтішного висновку, що управління якістю освіти на сучасному рівні – це безперервний процес взаємодії керуючої та керованої систем, спрямований на забезпечення доступної якісної освіти на усіх її рівнях.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Аналіз наукової літератури з питань менеджменту якості освіти дозволив з'ясувати, що:

1) з філософської точки зору, будь-який об'єкт має якість в силу сутнісної визначеності і під якістю освіти розуміється власне освіта (в українській філософії – моральні якості людини, її духовність);

2) з педагогічної точки зору, метою освіти є розвиток особистості, що певною мірою пов'язане з якістю освіти, як оцінкою освітньої діяльності та вихованням кращих якостей людини.

Поняття «якість освіти» включає якість результату, якість освітнього процесу, якість умов (харчування, здоров'язбереження, медичне обслуговування і т.д.) і якість освітньої системи. Інакше кажучи, якість освіти – складова якості життя. У зв'язку з тим, що в даний час освіта усвідомлюється як освітня послуга, якість освіти розглядається як відповідність освітнім стандартам і відповідність запитам особи. При цьому для кожного рівня – регіонального, інституційного, локального – визначено елементи, що становлять якість освіти.

Менеджмент якості освіти передбачає управління як діяльність, орієнтовану на результат, і як взаємодія різних підсистем, що є важливим для нашого дослідження. У контексті з вищевикладеним, поняття «управління якістю освіти» визначається нами як безперервний процес взаємодії керуючої та керованої систем, спрямований на забезпечення доступності якісної дошкільної, початкової загальної, основної загальної та середньої загальної освіти в освітній системі через створення умов для функціонування та розвитку всієї освітньої системи.

Стаття не вичерпує всіх аспектів проблеми дослідження. **Подальшим перспективним напрямом** вважаємо дослідження передумов становлення менеджменту якості освіти з психолого-економічної точки зору.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Бондар, В. І., 1987. *Управлінська діяльність директора школи: дидактичний аспект*. Київ, Радянська школа, 160.
2. Мономах, В., 2006. *Повчання дітям*. Київ: МАУП, 312.
3. Гегель, Г. В. Ф., 1970. *Наука логіки: у 3 т. 1*. Київ, 501.
4. Козаченко, Г. В., 2006. Організація інформаційного забезпечення оцінки ефективності управління підприємством. *Економіка і управління*, 2-3, 86–94.
5. Куценко, А. В., 2006. Механізм управління ефективністю діяльності системи як необхідність для досягнення її цілі. *Економіка: проблеми теорії та практики*. Дніпропетровськ: ДНУ, 147–154.
6. Кучинська, І. О., 2019. Керівник у сфері освіти: інтелігент, інтелектуал, менеджер-новатор. *Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наук. праць Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАНП України*. Кам'янець-Подільський, 59–63.
7. Омаров, А. М., 1984. Керівник: Роздуми про стиль управління. Київ, 255..
8. Поліщук, С. В., 2021. Професіоналізм керівника закладу загальної середньої освіти як основа його високоефективної управлінської діяльності. *Педагогічна освіта: теорія і практика: Збірник наукових праць*. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАНП України [гол. ред. Бахмат Н. В.], 30 (1-2021). Київ: Міленіум, 73–84.
9. *Словник української мови: в 11 т.*, 1970-1980. АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка.

10. Тимошко, Г. М. 2004. Організаційна культура керівника загальноосвітнього навчального закладу: теорія та практика: Монографія, Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 592.
11. Чанишев, А. Н. 1981. *Курс лекцій з давньої філософії*. Київ, 374.
12. Хміль, Ф. І., 1995. Менеджмент: Підручник, Київ: Вища школа, 351.

MANAGEMENT OF EDUCATION QUALITY: PHILOSOPHICAL-PEDAGOGICAL ASPECTS OF DEVELOPMENT

Yurii Yampol,

Postgraduate student of the Department of pedagogy and educational institution management,
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University
Kamianets-Podilskyi, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1749-859X>
m1b14.yampol@kpnpu.edu.ua

Abstract. Research relevance is caused by the fact that education is provided as an educational service and the quality of education is studied in accordance to educational standards and personal demands. The aim of the article is to justify and bring to life philosophical-pedagogical aspects of education management formation in Ukraine and in the world. It was found out that all aspects of education management development are important, however in regards with our research quality is seen as: a) Absolute notion – it is a standard; b) Relative meaning – it is means of defining the appropriateness of the standard result; c) Category which is the complex of object's qualities and corresponds to the requirements, demands and norms.

Different approaches to defining education quality were analyzed, namely with the help of studying pedagogical-philosophical works of various scientists. Philosophical-pedagogical aspects of education in quality management in secondary education institutions were revealed. It was emphasized that employees' activity on the base of principles of general quality management facilitates constant increase of education quality, approving objective managing decisions, interest of every participant in the process and responsibility for the result. It was found out the education quality management at present is considered as a continuous process of interaction of managing and managed systems, aimed at providing availability of qualitative nursery, primary, basic and secondary education in the educational system due to creating the conditions of functioning and development of general educational system.

Keywords: education management; quality of education; formation of education quality; secondary educational institution; quality management.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Bondar, V. I., 1987. *Upravlinska diialnist dyrektora shkoly: dydaktychnyi aspect* [Management activity of the school director: didactic aspect]. Kyiv: Radianska shkola, 160.
2. Monomakh, V., 2006. *Povchannia ditiam* [Teaching children]. Kyiv: MAUP, 312.
3. Hehel, H. V. F., 1970. *Nauka lohiky* [Science of logic]: u 3, 1. Kyiv, 501.
4. Kozachenko, H. V., 2006. Orhanizatsiia informatsiinoho zabezpechennia otsinky efektyvnosti upravlinnia pidpriumstvom [Organization of information support for evaluating the effectiveness of enterprise management]. *Ekonomika i upravlinnia*, 2-3, 86–94.
5. Kutsenko, A. V., 2006. Mekhanizm upravlinnia efektyvnosti diialnosti systemy yak neobkhidnist dlia dosiahnennia yii tsili [The mechanism of managing the effectiveness of system activity as a necessity for achieving its goal]. *Ekonomika: problemy teorii ta praktyky*. Dnipropetrovsk: DNU, 147–154.
6. Kuchynska, I. O., 2019. Kerivnyk u sferi osvity: intelihent, intelektual, menedzher-novator [Leader in the field of education: intellectual, intellectual, manager-innovator]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka: zb. nauk. prats Kamianets-Podilskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Ohienka; Instytut pedahohiky NANP Ukrainy*. Kamianets-Podilskyi, 59–63.
7. Omarov, A. M., 1984. *Kerivnyk: Rozdumy pro styl upravlinnia* [Manager: Reflections on management style]. Kyiv, 255.
8. Polishchuk, S. V., 2021. Profesionalizm kerivnyka zakladu zahalnoi serednoi osvity yak osnova yoho vysokoefektyvnoi upravlinskoj diialnosti [Professionalism of the head of a general secondary education institution as the basis of his highly effective management activity]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka: Zbirnyk naukovykh prats. Kamianets-Podilskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Ohienka; Instytut pedahohiky NAPN Ukrainy* [hol. red. Bakhmat N. V.], 30 (1-2021), Kyiv: Milenium, 73–84.
9. *Slovnyk ukrainskoi movy: v 11 t.* [Dictionary of the Ukrainian language: in 11 volumes], 1970-1980. AN URSR. Instytut movoznavstva; za red. I. K. Bilodida. Kyiv: Naukova dumka.
10. Tymoshko, H. M. 2004. Orhanizatsiina kultura kerivnyka zahalnoosvitnoho navchalnoho zakladu: teoriia ta praktyka [Organizational culture of the head of a comprehensive educational institution: theory and practice]: Monohrafiia. Nizhyn: *Vydavets PP Lysenko M.M.*, 592.
11. Chanyshev, A. N. 1981. *Kurs lektsii z davnoi filosofii* [Course of lectures on ancient philosophy]. Kyiv, 374.
12. Khmil, F. I., 1995. *Menedzhment* [Management]: Pidruchnyk, Kyiv: Vyshcha shkola, 351.